

SENARYOYA DAYALI BELİRTKE TABLOSU HAZIRLAMA REHBERİ

*Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü
Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu*

MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ

Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü
Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu

SENARYOYA DAYALI BELİRTKE TABLOSU HAZIRLAMA REHBERİ

2025

Önsöz

Malatya Turgut Özal Üniversitesi'nin değerli akademik ve idari personeli,

Eğitim-öğretim süreçlerimizin kalitesini sürekli artırmak ve öğrencilerimize uluslararası standartlarda bir eğitim deneyimi sunmak, en temel misyonumuzdur. Bu misyon doğrultusunda, öğrenme-öğretme ve ölçme-değerlendirme faaliyetlerimizin sistematik, şeffaf ve güvenilir olması büyük önem taşımaktadır.

Hazırlanan bu kılavuz, dersleriniz için belirtke tablolarının oluşturulmasında siz değerli akademisyenlerimize rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır. Belirtke tabloları, dersin öğrenme çıktıları ile bu çıktıları ölçmeye yarayan sınav veya ödev soruları arasında köprü kurarak, ölçme ve değerlendirme süreçlerimizin geçerliliğini ve güvenilirliğini artıracaktır. Bu kılavuzun, üniversitemizin eğitim kalitesine önemli bir katkı sağlamasını temenni ederiz.

Saygılarımızla,

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü

Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu

İçindekiler

- 1. Giriş
- 2. Amaç ve Gerekçe
- 3. Senaryo: Osmanlı Türkçesi Dersi
 - 3.1 Adım 1: Dersin Öğrenme Çıktıları ve Konuları
 - 3.2 Adım 2: Taksonomi Düzeylerinin Belirlenmesi
 - 3.3 Adım 3: Konu Ağırlıklarının Belirlenmesi
 - 3.4 Adım 4: Belirtke Tablosunun Oluşturulması (Örnek Matris)
 - 3.5 Adım 5: Soruların Yazılması ve Örnekler
- 4. Sonuç ve Öneriler

1. Giriş

Belirtke tablosu (Specification Table / Table of Specifications), bir dersin veya programın kalbi olarak nitelendirilebilir. Geleneksel olarak sadece bir ölçme-değerlendirme aracı olarak görülse de, aslında öğretim süreçlerimizin temelini oluşturan, öğrenme çıktıları ile ölçme araçları arasında sağlam bir köprü kuran çok yönlü bir matristir. Bu tablo, öğretim elemanının dersin hedeflerine uygun, dengeli ve kapsamlı bir ölçme aracı hazırlamasını sağlar. Belirtke tablosu olmadan hazırlanan sınavlar, genellikle dersin sadece bir bölümüne odaklanabilir veya tüm öğrenme çıktılarını eşit derecede ölçemeyebilir.

Bu durum, sınavın geçerliliğini doğrudan etkiler. Eğer bir sınav, dersin ana hedeflerini değil de sadece kolay ezberlenebilir kısımlarını ölçüyorsa, bu sınavın geçerliliği sorgulanır hale gelir. Belirtke tablosu, bir konunun veya bilişsel düzeyin (bilgi, anlama, analiz gibi) ne kadar ağırlıkta sorulacağını önceden belirleyerek bu sorunun önüne geçer. Böylece, hazırlanan ölçme aracı, dersin genelini temsil eden ve öğrencilerin gerçekten neyi öğrendiğini doğru bir şekilde yansıtan, dengeli ve adil bir yapıya sahip olur.

Belirtke tabloları, sadece öğretim elemanları için değil, aynı zamanda öğrenciler için de hayati öneme sahiptir. Öğrenciler, bu tablolar sayesinde sınavda hangi konuların ve becerilerin ne kadar ağırlıkta değerlendirileceğini net bir şekilde görebilirler. Bu şeffaflık, öğrencilerin çalışma stratejilerini daha verimli hale getirmelerine yardımcı olur. Örneğin, bir öğrenci, belirtke tablosunda "analiz etme" becerisinin yüksek bir puan ağırlığına sahip olduğunu gördüğünde, ezberlemek yerine konuyu derinlemesine anlamaya odaklanır.

Kısacası, belirtke tablosu eğitim-öğretim sistemimizin temel direklerinden biridir. Sağlam bir belirtke tablosu, dersin sadece teorik içeriğini değil, aynı zamanda öğrencilere kazandırılması hedeflenen tüm beceri ve yetkinlikleri ölçmeyi garanti eder. Bu da bizi, daha nitelikli mezunlar yetiştirme hedefine bir adım daha yaklaştırır.

2. Amaç ve Gerekçe

Amaç: *Bu kılavuzun temel amacı, Malatya Turgut Özal Üniversitesi bünyesindeki tüm akademik birimlerde kullanılmak üzere, öğrenme çıktılarının ölçülmesinde etkinliği kanıtlanmış bir araç olan belirtke tablosunun hazırlanışına dair standart bir yöntem sunmaktır. Bu sayede, ders bazında ölçme ve değerlendirme süreçlerinde tutarlılık ve şeffaflık sağlanacaktır.*

Gerekçe:

Ölçme-Değerlendirme Kalitesini Artırmak: *Belirtke tablosu, ölçme araçlarının dersin tüm konularını ve öğrenme çıktılarını dengeli bir şekilde kapsamalarını sağlar. Bu da sınavların geçerliliğini (ölçmek istediğini ölçme) ve güvenilirliğini (tutarlı sonuçlar verme) artırır.*

Öğrenciye Şeffaflık Sağlamak: Öğrenciler, belirtke tablosu sayesinde hangi konuların ve becerilerin ne kadar ağırlıkta değerlendirileceğini önceden bilerek, çalışmalarını daha verimli yönlendirebilirler.

Öğretim Sürecini Güçlendirmek: Bir belirtke tablosu oluşturmak, öğretim elemanını dersin öğrenme çıktıları ve içerikleri arasında daha net bağlantılar kurmaya teşvik eder. Bu, öğretim sürecinin daha sistematik planlanmasına yardımcı olur.

Akreditasyon ve Kalite Güvence Süreçlerine Uyum: Belirtke tabloları, YÖKAK ve ulusal/uluslararası akreditasyon kurumlarının beklentileri doğrultusunda, eğitim programlarının kalitesini gösteren önemli kanıtlardan biridir.

3. Senaryo: Osmanlı Türkçesi Dersi

Bu bölümde, 'Osmanlı Türkçesi' adlı bir ders için adım adım belirtke tablosu nasıl hazırlanır, anlatılacaktır.

Senaryo: Malatya Turgut Özal Üniversitesi'nde görevli bir öğretim elemanısınız. Güz dönemi için Osmanlı Türkçesi dersinin final sınavını hazırlayacaksınız. Sınavın, öğrencilerin dersten edindiği bilgi ve becerileri kapsamlı bir şekilde ölçtüğünden emin olmak istiyorsunuz.

3.1 Adım 1: Dersin Öğrenme Çıktıları ve Konuları

İlk olarak, dersin öğrenme çıktılarını ve bu çıktılarla ilişkili ana konu başlıklarını listelemelisiniz.

- ÖÇ 1: Osmanlı harfleriyle yazılmış edebi metinlerin içeriğini kavrar ve bu metinleri günümüz alfabesine doğru bir şekilde çevriyazıya aktarır.
- ÖÇ 2: Osmanlı Türkçesinin genel Türkçe içerisindeki tarihsel ve kültürel yerini açıklar.
- ÖÇ 3: Arapça ve Farsça tamlama yapılarını tanımlar ve örnekler verir.
- ÖÇ 4: Osmanlı Türkçesi metinlerindeki Arapça ve Farsça dil yapılarını tanımlar ve ayırt eder.
- ÖÇ 5: Eski harfler ile yeni harfler arasındaki farkları karşılaştırarak Osmanlı Türkçesi metinlerini analiz eder.

Dersin Ana Konu Başlıkları:

- Osmanlı Türkçesi Alfabesi (Ders 1-4)
- Türkçe Kelimelerin ve Eklerin İmlası (Ders 5-6-10-11-12-13-14)
- Arapça ve Farsça Gramer Yapıları (Ders 3-4-5)

3.2 Adım 2: Taksonomi Düzeylerini Belirleme (Bloom'un Orijinal Taksonomisi)

Her bir öğrenme çıktısını, Bloom'un Orijinal Taksonomisi'ne göre hangi bilişsel düzeyde olduğunu belirleyin.

- ÖÇ 1: Kavrama ve Uygulama (İçeriği kavrama ve çeviri yapma)

- ÖÇ 2: Bilgi ve Kavrama (Yerini açıklama)
- ÖÇ 3: Bilgi (Tanımlama ve örnek verme)
- ÖÇ 4: Analiz (Tanımlama ve ayırt etme)
- ÖÇ 5: Analiz (Karşılaştırma ve analiz etme)

3.3 Adım 3: Sınav Sorularının Konulara Göre Ağırlığını Belirleme

Sınavda hangi konudan kaç soru soracağınızı belirleyin. Bu, konunun dersin toplam içeriğindeki önemine ve karmaşıklığına göre belirlenmelidir.

Konu Başlığı	Toplam Sınav Puanındaki Ağırlığı (%)	Sorulacak Puan (Toplam 100 puan)
Osmanlı Türkçesi Alfabeti	20%	20 puan
Türkçe Kelimelerin ve Eklerin İmlası	35%	35 puan
Arapça ve Farsça Gramer Yapıları	45%	45 puan
Toplam	100%	100 puan

3.4 Adım 4: Belirtke Tablosunu Oluşturma

Öğrenme çıktılarını, bilişsel düzeyleri ve konuları bir matriste birleştirin. Her hücre, ilgili düzeydeki ilgili konudan kaç puanlık soru sorulacağını gösterecektir.

ÖÇ / Bilişsel Düzey	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Toplam Puan
ÖÇ 1		15	15				30
ÖÇ 2	10						10
ÖÇ 3	10						10
ÖÇ 4				20			20
ÖÇ 5				20			20
Toplam Puan (Yatay)	20	15	15	40	0	0	100
Bilişsel Düzey Ağırlığı (%)	20%	15%	15%	40%	0%	0%	100%

3.5 Adım 5: Belirtke Tablosuna Göre Sınav Sorularını Yazma

Bu tabloya bakarak her hücredeki puan ağırlığına uygun soruları yazın. Aşağıda her bilişsel düzey için örnek soru tipleri verilmiştir.

- **Bilgi Düzeyi (20 Puan):**

ÖÇ 2 ve ÖÇ 3 ile ilgili, temel kavramları tanımlamaya yönelik 20 puanlık soru yazılır. Örnek: 'Arapça ve Farsça tamlama yapılarının neler olduğunu tanımlayınız ve her biri için ikişer örnek veriniz.'

- **Kavrama Düzeyi (15 Puan):**

ÖÇ 1 ile ilgili, bir metnin içeriğini kavrama amaçlı 15 puanlık soru yazılır. Örnek: 'Verilen Osmanlıca edebi metinden hareketle, metnin ana fikrini ve konusunu kendi cümlelerinizle açıklayınız.'

- **Uygulama Düzeyi (15 Puan):**

ÖÇ 1 ile ilgili, çeviriyazı becerisini ölçmeye yönelik 15 puanlık soru yazılır. Örnek: 'Aşağıda verilen Osmanlıca metni, günümüz Türkçesi alfabesine doğru bir şekilde çeviriniz.'

- **Analiz Düzeyi (40 Puan):**

ÖÇ 4 ve ÖÇ 5 ile ilgili, karşılaştırma ve ayırt etme becerilerini ölçen sorular yazılır. Örnek: 'Aşağıdaki metindeki Arapça ve Farsça tamlama yapılarını bularak, türlerini (izafet, sıfat) belirtiniz.' ve 'Eski harflerle yazılmış verilen metindeki yazım kurallarını inceleyerek, metinde hangi ünlü harflerin imlasına dikkat edilmediğini analiz ediniz.'

4. Sonuç ve Öneriler

Bu rehber, belirtke tablosu hazırlama sürecini adım adım ve somut bir örnekle açıklamaktadır. Öğretim elemanlarının bu adımları izleyerek, daha dengeli, geçerli ve güvenilir ölçme araçları hazırlamaları beklenir. Ayrıca, komisyonumuz gerektiğinde örnek tabloların fakülte ve bölüm ihtiyaçlarına göre uyarlanması konusunda destek sağlayacaktır.